

Sygn. akt II CSK 221/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa M. Z.

przeciwko Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej "P." w likwidacji
z siedzibą w L.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 7 grudnia 2012 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 grudnia 2011 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz
pозwanej kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym przez powoda M. Z. wyrokiem z dnia 13 grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 czerwca 2011 r. W sprawie tej ustalono co następuje.

Powód M. Z. był członkiem pozwanej - Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „P.” w L. (obecnie w likwidacji) i był w niej zatrudniony przez 34 lata. Pracował od 1975 roku, w charakterze traktorzysty i mechanika. Powód w czasie pracy u pozwanej zachorował. Po wyczerpaniu zasiłku chorobowego, w dniu 4 lutego 2007 r. stosunek pracy z powodem został rozwiązany, a powód uzyskał rentę. W dniu 24 maja 2007 r. powód pisemnie zwrócił się do zarządu RSP L. o zwrot gruntów rolnych po zbiorach żniwnych 2007 r. oraz oświadczył, że rezygnuje z członkostwa w pozwanej Spółdzielni.

W dniu 2 czerwca 2007 r. odbyło się walne zgromadzenie pozwanej Spółdzielni, w którym uczestniczył także powód. Na zgromadzeniu podjęto między innymi uchwałę nr 9/2007 w sprawie wykreślenia M. Z. z rejestru członków spółdzielni. Podjęcie uchwały poprzedzone było jej odczytaniem. W uzasadnieniu uchwały wskazano, że powód złożył wniosek o rezygnację z członka RSP oraz wniosek o zwrot wkładów gruntowych, co jest podstawą wykreślenia go z listy członków spółdzielni. Po podjęciu uchwały i jej doręczeniu powodowi, nie zgłaszał on żadnych zastrzeżeń. Powodowi zostały następnie zwrócone wkłady gruntowe i wypłacono mu udziały.

W roku 2008 pozwana spółdzielnia została postawiona w stan likwidacji. Powołano likwidatorów, którzy przystąpili do podziału między członków spółdzielni jej majątku. Pismem z dnia 30 października 2008 r. M. Z. zwrócił się do Zarządu i Komisji Rewizyjnej RSP o uwzględnienie go w podziale majątku pozostałego po likwidacji spółdzielni. Likwidatorzy spółdzielni odpowiedzieli powodowi, że brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku powoda w zakresie podziału majątku spółdzielni z uwagi na to, że nie jest on jej członkiem i nie posiada nawet jednego w niej udziału.

Wobec tego M. Z. wystąpił z powództwem przeciwko pozwanej RSP w likwidacji, w którym domagał się stwierdzenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia pozwanej z dnia 2 czerwca 2007 r. w przedmiocie wykreślenia powoda z listy członków spółdzielni. Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy powództwo oddalił.

Rozpoznający sprawę Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda. Zdaniem Sądu II instancji, z treści żądania powoda wynika jednoznacznie, że wniósł on o unieważnienie zaskarżonej uchwały, na podstawie art. 42 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze jedn. tekst Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.). Obowiązkiem zatem powoda było wykazanie (art. 6 k.c.), że zakwestionowana uchwała była sprzeczna z ustawą i tym samym - jako taka - jest nieważna. Obowiązkowi temu powód jednak nie sprostał.

Z uchwały pozwanej nr 9/2007 z dnia 2 czerwca 2007 r. wynika, że została ona podjęta na podstawie art. 24 § 1 i 4 Prawa spółdzielczego. Zgodnie z art. 24 § 1 Prawa spółdzielczego spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka. Z kolei § 4 tego przepisu stanowi, że wykluczenia albo wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Organ, do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w sprawie wykluczenia albo wykreślenia, ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni.

Powód nie wykazał zatem, że pozwana naruszyła art. 24 § 1 Prawa spółdzielczego, skoro przepis ten dopuszcza wykreślenie członka spółdzielni. Zaprezentowany przez powoda materiał dowodowy nie wskazywał także, aby uchwała została podjęta przez organ nieuprawniony lub, aby powód został pozbawiony możliwości zabrania głosu w trakcie walnego zgromadzenia. Jak wynika z protokołu walnego zgromadzenia, powód był obecny i zabierał głos w trakcie zgromadzenia.

Wykreślenia członka, zgodnie z art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego, można dokonać stosownie do postanowień statutu. W uchwale pozwanej nr 9/2007 przywołano także § 15 i 15a statutu spółdzielni, co wskazuje na to, że podjęcie uchwały miało zakotwiczenie w postanowieniach statutu. Z § 15 statutu wynika,

że członek może być wykreślony „w szczególności” m. in. z powodu utraty zdolności do pracy, czy wyczerpania prawa do zasiłków chorobowych. Z kolei § 15a statutu wymienia jako przyczynę skreślenia z rejestru spółdzielni tych członków, którzy przeszli na rentę lub emeryturę. Niespornym było, że powód w wyniku wyczerpania prawa do zasiłku chorobowego uzyskał rentę inwalidzką.

Nie można zgodzić się z zarzutem powoda, że przy rozpoznawaniu sprawy doszło do naruszenia art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego, skoro (jak zostało to już powyżej wskazane) powód z przyczyn niezawinionych (renta inwalidzka), obowiązków statutowych faktycznie od dawna już nie wykonywał. W rozumieniu tego przepisu była to podstawa do wykreślenia. Przepis art. 24 § 3 statutu pozwanej przewiduje wyraźnie, że członek niewykonyjący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni.

W skardze kasacyjnej skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego przez błędne przyjęcie, iż zaskarżona uchwała nie jest sprzeczna z tym przepisem ustawy, w sytuacji gdy przyczyna wykreślenia wskazana w uchwale nie stanowi przyczyny polegającej na niewykonywaniu obowiązków statutowych z przyczyn niezawinionych, a w konsekwencji naruszenie art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego przez jego niezastosowanie i brak stwierdzenia nieważności zaskarżonej uchwały pomimo jej sprzeczności z ustawą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego uchwała walnego zgromadzenia sprzeczna z ustawą jest nieważna. Oznacza to, że zgodnie z art. 189 k.p.c. każdy kto ma w tym interes prawny może w każdym czasie wykazać, że jeżeli określona uchwała walnego zgromadzenia jest sprzeczna z ustawą nie będzie ona mogła wywierać skutków prawnych od chwili jej podjęcia. Powód niewątpliwie ma interes prawny w wykazywaniu, że dalej jest członkiem spółdzielni, a status taki przysługiwałby mu jeżeli wykazałby, że uchwała pozwanej spółdzielni z dnia 2 czerwca 2007 r. nr 9/2007 jest nieważna. Skoro zaś z woli ustawodawcy nie ma aktualnie żadnego ograniczenia w czasie dla wykazania nieważności

uchwały walnego zgromadzenia może on skutecznie dochodzić takiego stwierdzenia w procesie cywilnym.

W skardze kasacyjnej powód twierdzi, że skarżona przez niego uchwała jest sprzeczna z art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego. Tej sprzeczności skarżący upatruje w tym, że zaskarżona uchwała jako przyczynę wykreślenia powoda z rejestru członków spółdzielni podała uwzględnienie jego wniosku o wykreślenie, a taka przyczyna nie jest wskazana w art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego. Przywołany przepis wskazuje, że członek spółdzielni, niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. Przyczyny wykreślenia określa statut. Ze statutu pozwanej spółdzielni wynika, że członek spółdzielni może być wykreślony w szczególności z powodu utraty zdolności do pracy czy wyczerpania prawa do zasiłków chorobowych (§ 15) oraz, że przyczyną wykreślenia z rejestru członków spółdzielni może być przejście na rentę lub emeryturę. Rację ma skarżący, że w zaskarżonej uchwale jako powód wykreślenia wskazano jego wniosek o wykreślenie. W uzasadnieniu tej uchwały powołano jednak także § 15 i § 15 a statutu pozwanej spółdzielni. W tej sytuacji, brak jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia, że zaskarżona uchwała narusza art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego. W uzasadnieniu uchwały podano jako przyczynę wykreślenia wniosek powoda. Jest zaś bezsporne, że powód złożył taki wniosek dlatego, iż 4 lutego 2007 r. stosunek pracy z nim został rozwiązany w związku z przejściem powoda na rentę, po wyczerpaniu prawa do zasiłku chorobowego. W tej sytuacji jest oczywistym, że uchwałę o wykreśleniu podjęto w związku z niewykonywaniem przez niego podstawowego obowiązku jakim w rolniczej spółdzielni produkcyjnej jest obowiązek świadczenia pracy przez powoda. Przyczyną niewykonywania tego obowiązku była utrata zdolności do pracy oraz uzyskanie prawa do renty, co podkreślono w uchwale odwołując się do § 15 i 15a statutu pozwanej spółdzielni. Wobec tego dopatrywanie się sprzeczności zaskarżonej uchwały z art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego z tego jedynie powodu, że w uzasadnieniu brak literalnego wskazania, że przyczyną wykreślenia była utrata zdolności do pracy i przejście na rentę, nie znajduje żadnej podstawy prawnej. Wręcz przeciwnie, niezależnie od tego, czy do uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni stosować wprost lub, co wydaje się bardziej uzasadnione,

tylko odpowiednio przepisy o czynnościach prawnych, to niewątpliwie przy ich wykładni należy sięgać do art. 65 k.c. Zgodnie zaś z tym przepisem w uchwałach należy badać jak był zamiar osób podejmujących uchwałę oraz cel uchwały a nie opierać się tylko na jej dosłownym brzmieniu. Głosowanie nad zaskarżoną uchwałą i jej uzasadnienie wskazują, że chociaż dosłownie tego w niej nie wyrażono to celem jej było wykreślenie powoda z rejestru członków pozwanej spółdzielni w związku z utratą zdolności do wykonywania pracy w spółdzielni i jego przejściem na rentę. Świadczy o tym to, że wniosek powoda o jego wykreślenie został złożony w związku z jego przejściem na rentę, o czym wszyscy biorący udział w walnym zgromadzeniu, łącznie z powodem, dobrze wiedzieli i dali temu wyraz głosując za podjęciem uchwały. Na 41 biorących udział w głosowaniu, 41 głosów było za podjęciem uchwały. W uzasadnieniu zaskarżonej uchwały powołano się na postanowienia statutu, które wyraźnie wskazywały na utratę zdolności do pracy i przejście na rentę jako podstawy do wykreślenia z rejestru członków spółdzielni.

Wbrew więc temu co twierdzi skarżący, zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w sposób oczywisty jest zgodny z ustawą, w szczególności z art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego i z tego względu Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.